

EUROPAPARLAMENTET

Utskottet för sysselsättning och sociala frågor

2014/2059(INI)

26.8.2014

FÖRSLAG TILL YTTRANDE

från utskottet för sysselsättning och sociala frågor

till utskottet för ekonomi och valutafrågor

över den europeiska planeringsterminen för samordningen av den ekonomiska politiken: genomförande av prioriteringarna för 2014 (2014/2059(INI))

Föredragande: (*) Sergio Gutiérrez Prieto

(*) Associerade utskott – artikel 54 i arbetsordningen

PA_NonLeg

FÖRSLAG

Utskottet för sysselsättning och sociala frågor uppmanar utskottet för ekonomi och valutafrågor att som ansvarigt utskott infoga följande i sitt resolutionsförslag:

- A. Efter sex år av ekonomisk kris och negativ tillväxt är kommissionens prognoser för den ekonomiska återhämtningen fortfarande bräckliga och inte tillräckliga för att uppfylla medborgarnas krav när det gäller sysselsättning och samhälleliga behov. Kommissionen är medveten om att den sociala situationen i flera delar av EU är pressad, att arbetslösheten är högre än någonsin och att skillnaderna mellan regioner och mellan medlemsstater ökar. Åtgärder för att ta itu med arbetslösheten och det sociala krisläget måste omedelbart vidtas.
 - B. Trots en liten minskning av arbetslösheten är arbetslöshetssiffrorna i EU fortfarande oerhört alarmerande (25,005 miljoner i EU-28 i juni 2014). Skillnaderna mellan medlemsstaternas arbetslöshetsnivåer (5 % i Österrike, jämfört med 27,3 % i Grekland) utgör en stor risk både för den ekonomiska stabiliteten i EU och för den europeiska sociala sammanhållningen.
 - C. Arbetsmarknaden är nu en av de främsta orsakerna till ojämlikhet mellan medlemsstater och mellan olika sektorer på grund av skillnader i tillgången till sysselsättning, arbetsvillkor eller lönenivåer som inte kan garantera en rimlig levnadsstandard.
 - D. Kommissionen har erkänt att en alltför hård åtstramningspolitik har haft en negativ inverkan på den ekonomiska tillväxten eftersom någon hänsyn inte tagits till effekterna av de finanspolitiska multiplikatoreffekterna, och att en sådan åtstramningspolitik har lett till hårda nedskärningar av de sociala utgifterna på grundläggande områden såsom utbildning, hälsovård och pensioner, vilket har lett till den största ojämlikheten och fattigdomen hittills i EU.
 - E. I artikel 9 i EUF-fördraget fastslås att unionen ”vid fastställandet och genomförandet av sin politik och verksamhet ska [...] beakta de krav som är förknippade med främjandet av hög sysselsättning, garantier för ett fullgott socialt skydd, kampen mot social utestängning samt en hög utbildningsnivå och en hög hälsoskyddsnivå för människor”. Denna övergripande klausul har inte genomförts i tillräcklig utsträckning inom samtliga politikområden för att målen i artikel 3 i EUF-fördraget ska kunna uppnås.
1. Europaparlamentet välkomnar att fokuseringen för 2014 års landsspecifika rekommendationer har övergått från att endast främja budgetkonsolidering till att stärka villkoren för hållbar tillväxt och sysselsättning. Parlamentet påminner om att det inom ramen för den nuvarande stabilitets- och tillväxtpakten fortfarande finns utrymme för att främja ekonomisk tillväxt i EU och att hänsyn måste tas till skillnaderna i medlemsstaternas ekonomiska och sociala situationer. Parlamentet vill se större marginaler för flexibilitet i syfte att främja sysselsättningen. Parlamentet anser emellertid att en del av de strukturreformer som främjats av kommissionen, särskilt reformer av arbetsmarknaden, lönevalvering, pensionsreformer osv., kan leda till samma åtstramande effekter på ekonomin eller den inhemska efterfrågan som den överdrivna åtstramningen hittills medfört. Parlamentet uppmanar därför kommissionen att bedöma

de ekonomiska och sociala effekterna av sådan politik innan den utfärdar några rekommendationer.

2. Europaparlamentet påminner om att kommissionen har erkänt att ”den höga arbetslösheten och den allvarliga sociala nöden undergräver EU:s humankapital och sociala kapital och kräver ett långsiktigt, beslutsamt agerande” (COM(2014)0400). Parlamentet uppmanar den nya kommissionen att till fullo beakta de kompromisser som rör sociala frågor och sysselsättningen i budgeten och anpassa dem till paketet om sociala investeringar.
3. Parlamentet är djupt bekymrat över att de rekommendationer som utgör en del av den europeiska planeringsterminen hittills har gjort det ännu svårare för oss att uppnå Europa 2020-strategins sysselsättningsmål och sociala mål. Parlamentet uppmanar den nya kommissionen att omedelbart begära att medlemsstaterna rapporterar om vilka nationella framsteg som gjorts ifråga om Europa 2020-strategin och att rätta till avvikelser i de nationella reformprogram som ska läggas fram som en del av nästa europeiska planeringstermin.
4. Europaparlamentet begär att en verklig ”social pelare” genomförs inom ramen för den ekonomiska och monetära unionen (EMU) som en del av processen att förbättra mekanismerna för ekonomisk styrning för att minska arbetslösheten, fattigdomen och den sociala utestängningen, komma till rätta med social dumpning och förhindra konkurrens om de lägsta sociala standarderna i EU.
5. Europaparlamentet välkomnar att kommissionen använder den nya resultattavlan med sysselsättningsmässiga och sociala indikatorer för årets landsspecifika rekommendationer. Med tanke på det rådande sysselsättningsmässiga och sociala nödläget beklagar parlamentet emellertid att dessa indikatorer inte har gjorts bindande. Parlamentet uppmanar därför kommissionen att jämställa dem med makroekonomiska indikatorer och att ta med ytterligare indikatorer på resultattavlan såsom barnfattighedsnivåer, tillgång till hälso- och sjukvård, hemlöshet och ett index för anständigt arbete, för att man ordentligt ska kunna analysera de sociala och sysselsättningsrelaterade problemen i medlemsstaterna.
6. Europaparlamentet upprepar sin begäran att Eurogruppens arbetsmarknads- och socialministrar vid behov ska sammanträda före eurotoppmötena, för att se till att problem på arbetsmarknaden och det sociala området behandlas mer ingående under diskussionerna och beslutsfattandet inom euroområdet myndigheter, med avsikt att bidra till mötena mellan euroområdets stats- och regeringschefer. Parlamentet anser att det är ytterst viktigt att rådet (sysselsättning, socialpolitik, hälso- och sjukvård samt konsumentfrågor) och Ekofinrådet håller gemensamma möten i syfte att nå fram till en samstämmig ståndpunkt.
7. Europaparlamentet välkomnar kommissionens erkännande att de finanspolitiska konsolideringsåtgärderna fått allvarliga och långtgående effekter för sysselsättningen och den sociala situationen i EU. Parlamentet begär att de sysselsättningsrelaterade och sociala skyldigheter som fastställs i fördragen och i EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna omedelbart uppfylls. Parlamentet uppmanar EU-byrån för grundläggande rättigheter att göra en grundlig bedömning av åtgärdernas följder för de grundläggande

rättigheterna och lägga fram rekommendationer i de fall då det har förekommit brott mot stadgan.

Sysselsättningsfrågor

8. Europaparlamentet välkomnar att arbetslöshetsnivåerna i EU minskat något. Parlamentet påminner emellertid om att det i Europa 2020-strategin helt riktigt sägs att den siffra man måste ha under uppsikt är den som anger sysselsättningsgraden, och som anger tillgången på mänskliga och ekonomiska resurser för att säkerställa hållbarheten för vår ekonomiska och sociala modell. Parlamentet framhåller att dämpningen av arbetslösheten inte får misstolkas som att förlorade arbetstillfällen återskapas, eftersom man inte har tagit någon hänsyn till en ökad emigration eller påtvingade förtidspensioneringar.
9. Europaparlamentet uppmanar den nya kommissionen att verkligen prioritera en återhämtning av sysselsättningen genom att inrätta en ambitiös och helhetsinriktad strategi för skapandet av kvalitativa arbetstillfällen, vilken bör involvera samtliga nya kommissionsledamöter. Parlamentet anser att varje kommissionsledamot bör utarbeta en plan för kvalitativa arbetstillfällen för sitt specifika ansvarsområde samt konkreta åtgärder, en budgettilldelning och en tidsplan för genomförandet av planen.
10. Europaparlamentet ser med oro att kommissionens strategi för att återupprätta EU:s konkurrenskraft genom en överdriven justering av enhetsarbetskostnaderna med hjälp av lönesänkningar har lett till en kraftigt minskad köpkraft för många av EU:s arbetstagare, minskade inkomster för hushållen och minskad inhemsk efterfrågan, vilket leder till ökad arbetslöshet och social utestängning, särskilt i de länder som drabbats hårdast av krisen. Parlamentet påpekar att en sektorsövergripande strategi för att återupprätta konkurrenskraften också måste ta hänsyn till strategier som inriktas på andra produktionskostnader, prisutvecklingar och vinstmarginaler och på att främja innovation och kvalitet.
11. Europaparlamentet välkomnar kommissionens uppmaning i det allmänna meddelandet om de landsspecifika rekommendationerna i EU som helhet att investera mer i forskning och utveckling, innovation, utbildning, kompetens och aktiv arbetsmarknadspolitik, samt i energi, transporter och den digitala ekonomin. Parlamentet anser emellertid att, mot bakgrund av den pågående finanspolitiska konsolideringsprocessen, kan dessa mål endast uppnås genom större flexibilitet inom ramen för stabilitets- och tillväxtpakten.
12. Parlamentet uppmanar kommissionen att utan dröjsmål konkretisera den investeringsplan på 300 miljarder euro som man gett löfte om och efterlyser en bedömning av huruvida detta belopp är tillräckligt för att återupprätta EU:s fulla potential att skapa tillväxt och kvalitativa arbetstillfällen.
13. Europaparlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att utan dröjsmål undanta produktiva investeringar, t.ex. i utbildning och forskning och utveckling, från de underskottsmål som har fastställts i EU-bestämmelserna och i nationella bestämmelser.
14. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att stärka EU:s industri genom att tillämpa en flexiblare konkurrens politik som främjar konkurrens och sysselsättning, tillsammans med en ekologisk och digital övergångsplan. Parlamentet uppmanar på nytt

kommissionen att utarbeta ett förslag till rättsakt i fråga om information och samråd med anställda och planering och hantering av omstruktureringar för att säkerställa en ekonomisk och socialt ansvarsfull anpassning till förändringar från EU:s industri.

15. Europaparlamentet är oroat över att det i flera medlemsstater och sektorer parallellt med allt färre arbetstillfällen sker en försämring av arbetskvaliteten, en ökning av otrygga anställningsformer och en försämring av grundläggande arbetsnormer. Parlamentet betonar att kommissionen och medlemsstaterna måste vidta specifika åtgärder för att ta itu med ökningen av ofrivilliga deltidsanställningar och ofrivilligt tillfälliga kontrakt, oavlönade praktiktjänstgörings- och lärlingsplatser, oegentliga egenföretagare samt verksamhet inom den svarta ekonomin.
16. Europaparlamentet konstaterar att kommissionen i sin årsrapport från 2013 om sysselsättning och sociala förhållanden i EU betonar vikten av utgifter för socialt skydd som en säkerhetsanordning för sociala risker. Parlamentet noterar emellertid att sociala åtgärder och sociala standarder har haft en utbredd användning som justerande faktorer hos de EMU-medlemsländer som har drabbats av negativa ekonomiska chocker. Parlamentet anser att det är beklagligt att de landsspecifika rekommendationerna inte hänvisar till automatiska stabilisatorer i Europa. Parlamentet påminner om vikten av sådana stabilisatorer för att kunna ta itu med asymmetriska chocker, undvika alltför stora nedskärningar i de nationella välfärdssystemen och därmed stärka hållbarheten i hela EMU. Parlamentet uppmanar återigen kommissionen att ta fram en grönbok om automatiska stabilisatorer i euroområdet.
17. Europaparlamentet betonar vikten av aktiva arbetsmarknadsåtgärder i den rådande situationen. Parlamentet är djupt oroat över att flera medlemsstater trots ökad arbetslöshet har minskat budgetanslagen till aktiva arbetsmarknadsåtgärder. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna att öka de aktiva arbetsmarknadsåtgärdernas räckvidd och effektivitet, i nära samarbete med arbetsmarknadens parter.
18. Parlamentet noterar förslaget från januari 2014 om en ny förordning om Eures (den europeiska portalen för rörlighet i arbetslivet). Parlamentet uppmanar parlamentet och rådet att utan dröjsmål diskutera reformen så att Eures kan bli ett effektivt instrument för att främja den fria rörligheten. Parlamentet påminner om att rörligheten även i fortsättningen måste vara frivillig och att den inte får leda till minskade insatser att skapa arbetstillfällen och praktikplatser på plats.
19. Europaparlamentet understryker den stora mängden arbetstagare, särskilt unga arbetstagare, som lämnar sina hemländer för att söka sig till andra länder i EU i hopp om att hitta ett arbete, och är djupt bekymrat över den eviga klyftan mellan de medlemsstater som erbjuder sysselsättning och de som tillhandahåller billig arbetskraft. Parlamentet uppmanar med eftertryck kommissionen att utveckla en bättre rättslig ram för arbetstagarnas gränsöverskridande rörlighet i syfte att garantera fri rörlighet samtidigt som man stadfäster principen om likabehandling och värnar löner och sociala normer. Parlamentet begär att samtliga medlemsstater, antingen genom lagstiftning eller kollektivförhandlingar, fastställer en minimilön som ska uppgå till minst 60 % av respektive nationell genomsnittslön.

20. Europaparlamentet välkomnar att ungdomsarbetslösheten minskat något, men påpekar att nivåerna fortfarande är alarmerande: 22 % i EU-28 och 23,1 % i euroområdet. Parlamentet understryker de oroväckande skillnaderna mellan medlemsstaterna (7,8 % i Tyskland och 53,5 % i Spanien), och beklagar att även om ungdomar hittar ett arbete får många av dem – i genomsnitt 43 % jämfört med 13 % bland vuxna arbetstagare – finna sig i otrygga arbetsförhållanden eller deltidsanställningar, vilket gör det svårt för dem att leva oberoende av sina familjer och leder till en förlust av innovation och expertis som påverkar produktion och tillväxt.
21. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att föreslå en bindande europeisk rättslig ram för genomförandet av ungdomsgarantin för att förhindra att medel används felaktigt på ett sådant sätt att nationella interna lönevalveringsprocesser förvärras. Parlamentet anser att denna rättsliga ram bör införa bindande miniminormer för genomförandet av ungdomsgarantin, inklusive lärlingsutbildningar av kvalitet, skäliga löner för unga och tillgång till arbetsförmedlingar, och att de även bör omfatta unga mellan 25 och 30 år. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att prioritera ungdomsgarantin och att senast vid den utlovade halvtidsöversynen av den fleråriga budgetramen öka den tillgängliga budgeten till minst det belopp på 21 miljarder euro som ILO (Internationella arbetstagarorganisationen) bedömt vara nödvändigt för att lösa problemen i euroområdet.
22. Europaparlamentet uppmanar med eftertryck medlemsstaterna att gå utöver rådets rekommendation om kvalitetskriterier för praktikprogram från mars 2014 för att förhindra diskriminering och exploatering av unga arbetstagare. Parlamentet efterlyser antagandet av ett direktiv om anständiga arbetsvillkor och miniminormer för lärlingsutbildningar och praktikplatser, som ger lärlingar och praktikanter tydligt definierade rättigheter som omfattar tillgång till socialt skydd, skriftliga och bindande avtal samt rättvisa löner, och som begränsar användningen av lärlingar och praktikanter i företag för att hindra att de utnyttjas.
23. Europaparlamentet noterar med oro att arbetslöshetsnivåerna för kvinnor är högre än de totala nivåerna (11,7 % i EU-18 och 10,4 % i EU-28, jämfört med 11,5 % respektive 10,2 %). Parlamentet efterlyser därför särskilda planer för skapandet av anständiga arbetstillfällen med åtgärder som är inriktade på kvinnor. Parlamentet efterlyser inrättandet av särskilda rekommendationer i syfte att minska löneskillnaderna mellan könen, som inte bara bromsar ekonomin och konkurrenskraften utan även är ett tecken på social orättvisa.
24. Europaparlamentet är djupt bekymrat över att långtidsarbetslösa och äldre arbetstagare har högre arbetslöshet och större svårigheter att komma tillbaka till arbetsmarknaden. Parlamentet uppmanar kommissionen och medlemsstaterna att till fullo utnyttja Europeiska socialfonden för att hjälpa dessa arbetstagare. För att förhindra denna typ av diskriminering av arbetstagare efterlyser parlamentet antagandet av ett direktiv om anständiga arbetsvillkor, som fastställer grundläggande rättigheter för alla arbetstagare och inför gemensamma miniminormer.

Fattigdom och social utestängning

25. Europaparlamentet välkomnar de landsspecifika rekommendationer som syftar till att öka ändamålsenligheten och täckningen av minimiinkomstsystem och social trygghet och antalet landsspecifika rekommendationer som avser politik för integrering på arbetsmarknaden. Parlamentet anser emellertid att den ojämna och svaga tillväxt som kommissionen förväntar sig för 2014 och 2015 inte kommer att räcka för att ta itu med åtstramningsåtgärdernas och krisens allvarliga inverkan på kampen mot fattigdom och social utestängning och på uppnåendet av Europa 2020-målen. Parlamentet begär att medlemsstaterna föreslår särskilda, målinriktade åtgärder inom ramen för sina nationella reformprogram i syfte att ta itu med fattigdomen, särskilt barnfattigdomen.
26. Europaparlamentet beklagar att kommissionens rekommendationer om pensioner gjordes utan att någon hänsyn togs till parlamentets ståndpunkt om grön- och vitböckerna om pensioner. Parlamentet är bekymrat över att reformerna för att garantera hållbara pensioner inriktats enbart på den åldrande befolkningen utan att ta hänsyn till betydelsen av sysselsättningsgraden, särskilt i pensionssystem som bygger på fördelningsprincipen. Parlamentet påminner om att garantier för anständiga pensioner över en miniminivå är ett effektivt sätt att bekämpa fattigdom och social utestängning.
27. Europaparlamentet beklagar att så få landsspecifika rekommendationer tar itu med problemet med fattigdom bland förvärvsarbetande. Parlamentet påpekar att nya typer av fattigdom som berör medel- och arbetarklassen uppstår i vissa fall, där problem med att betala bolån och höga energipriser skapar energifattigdom och leder till ett stigande antal vräkningar och utmätningar. Parlamentet är oroat över beläggen för att hemlösheten och utestängningen från bostadsmarknaden ökar, och påminner att detta är ett brott mot de grundläggande rättigheterna. Parlamentet rekommenderar medlemsstaterna och deras lokala myndigheter att införa en neutral bostadspolitik som främjar subventionerat boende och boende till ett rimligt pris för att lösa problemet med tomma bostäder samt effektiva förebyggande politiska åtgärder för att minska antalet vräkningar.
28. Europaparlamentet välkomnar att en del landsspecifika rekommendationer handlar om kampen mot barnfattigdom och barnomsorg till ett rimligt pris, men vill se fler åtgärder som är inriktade på låginkomstfamiljer. Parlamentet efterlyser fler rekommendationer om strategier för social delaktighet, bland annat kampen mot extrema former av fattigdom såsom hemlöshet.
29. Europaparlamentet uppmanar kommissionen att stödja ett effektivt utnyttjande av EU:s medel för att minska fattigdomen genom partnerskap som inbegriper civilsamhället. Parlamentet uppmanar medlemsstaterna, särskilt dem som har högst arbetslöshets- och fattigdomsnivåer, att använda 25 % av sitt sammanhållningsstöd till program knutna till Europeiska socialfonden. Mot bakgrund av de höga fattigdomsnivåerna begär parlamentet också en utvärdering av huruvida fonden för europeiskt bistånd till dem som har det sämst ställt förfogar över tillräckliga medel.
30. Europaparlamentet välkomnar rekommendationen att investera i utbildning, men ser med oro på att över 20 medlemsstater har minskat utgifterna för utbildning relativt sett (räknat som procent av BNP), vilket kan stå i vägen för deras möjligheter att skapa tillväxt och arbetstillfällen och för deras konkurrenskraft. Parlamentet betonar att minskade

investeringar på dessa områden gör EU mer strukturellt sårbart, eftersom det uppkommer en obalans mellan det växande behovet av högutbildad arbetskraft och det faktum att en stor del av arbetskraften i många medlemsländer för närvarande är lågutbildad.

31. Europaparlamentet noterar kommissionens rekommendation att reformera hälso- och sjukvårdssystemen så att dessa kan uppfylla sina mål att erbjuda allmän tillgång till hälso- och sjukvårdstjänster av hög kvalitet på ett kostnadseffektivt sätt och att garantera att de är finansiellt hållbara. Parlamentet vill se att målen att fylla sociala behov, tillhandahålla ett socialt skyddsnät och uppnå ekonomisk hållbarhet likställs och att tillräckliga medel anslås för systemen för socialt skydd och hälso- och sjukvård.
32. Europaparlamentet upprepar sin begäran om ett ökat och strukturerat deltagande för det civila samhället och fackföreningar för att garantera den europeiska planeringsterminens legitimitet och förbättra dess ändamålsenlighet. Parlamentet ser i detta sammanhang fram emot kommissionens planerade involvering av arbetsmarknadens parter när det gäller kommittén för dialog mellan sektorns arbetsmarknadsparter innan 2015 års årliga tillväxtöversikt antas.
33. Europaparlamentet är kritiskt mot att inte alla medlemsstater har involverat både sina nationella parlament och sina nationella arbetsmarknadsparter i utarbetandet av sina nationella reformprogram.